

VRIENDSCHAP VIEREN

Serie Een wereld aan wijsheid

1.

'Ze zullen wel dronken zijn.' Wat een heerlijk zinnetje in het verhaal van Pinksteren. Ook leuk is de reactie van Petrus. Hij had kunnen zeggen: hoe durven jullie! Wij zijn heilige volgelingen van de verrezen Christus! Maar hij zegt, vrij praktisch: 'Daar is het nog veel te vroeg voor! Het is pas het derde uur.'

Oftewel: 's Morgens om negen uur zijn we nog niet dronken.

Het is toch wonderlijk dat veel latere volgelingen van Jezus zo streng, somber, misogyn en xenofob zijn. Zelf nam Jezus elke kans aan om het Rijk van God te beschrijven als een feest, een lange tafel waar iedereen welkom is. Lees het maar na: zodra er iets of iemand is teruggevonden, thuisgekomen, bekeerd of opgestaan: feest!

Een beetje zoals in elk Asterix-album: altijd een feestmaal aan het einde.

Ik denk wel eens: hoe ernstiger de vraagstukken van deze tijd worden, hoe meer oorlog, haatpraat van extreme politici, openlijk geweld van 'bezorgde burgers', hoe meer dreiging van klimaatrampen – hoe belangrijker ik het vind om hier vandaag te praten over geloof als iets dat leven geeft. Als frisse wind, vurig enthousiasme, als zin om op weg te gaan, omdat je, zoals Petrus zegt, weet dat je met de Levende gaat. Omdat je wandelt met God.

Want juist als het leven zwaar wordt moeten we weten, tot in onze vezels, tot diep in onze ingewanden, hoe mooi en zoet en wonderbaarlijk en lekker het leven óók is.

Dat leven dat we zomaar krijgen.

Pure genade, om niet.

En: niet in je eentje.

2.

Goed. Het is Pinksteren, de voltooiing van Pasen, het belangrijkste feest van onze traditie, we vierden dat vijftig dagen geleden.

Misschien ga je na deze zin een beetje achteruit zitten in je aandacht – Pinksteren, voltooiing, Pasen, traditie: het klinkt als geheimtaal. Voer voor theologen.

Maar blijf alsjeblieft opletten, want het gaat heel erg over jou, over ons. Nu.

Oké?

Dan voeg ik nog wat theologie toe.

Deze traditie gaat ten diepste over incarnatie. Letterlijk: in het vlees komen. Ik vind het geen mooie woorden, maar het inzicht is essentieel. Geloof gaat niet over abstracte begrippen, niet over daar en toen of van also hoog, maar over jouw en ons leven nu.

Over tot in je botten weten dat wij ten diepste een mengeling zijn van materie en geest, lichaam en ziel, van stof en adem.

Ook nu.

Ook nu.

De Bijbelse traditie vertelt ons dat de aarde gemaakt wordt door God, die zag dat het goed was. Heel goed. Soms kun je in deze wereld rondlopen en die ervaring opdoen: het licht, de vogels, al dat groen en water, de bergen en zeeën; het hieperdepiep van de lente, de gave van vriendschap, van nabijheid – overal is de vingerafdruk van de Schepper te zien. We leven in een ongelooflijke diversiteit aan levensvormen en mensenvormen, en alles spreekt van iets wonderbaarlijks, iets dat in beginsel goed is.

Ik hoop zo dat je die ervaring af en toe opdoet, tussen alle beslommingen van je gedachten en de drukte van je agenda door.

De Bijbelse traditie vertelt ons ook, met de verhalen van Jezus van Nazareth, dat God helemaal vertrouwd is met de ervaring mens te zijn, van geboorte tot en met lijden en dood. God kent ook dat, zelfs dat of juist dat van binnenuit.

In theologentaal: God incarneerde in Jezus van Nazareth. Kreeg gestalte, gezicht, stem. Zo werd Jezus Christus: Zoon van God, Broeder van mensen.

Incarneren is ook jouw spirituele opdracht. Of laat ik het een beetje feestelijker formuleren: wij zijn allemaal uitgenodigd om helemaal van de hemel en helemaal van de aarde te worden. Om ja te zeggen tegen wie je bent, naar lichaam en geest, ja tegen hoe je leven vorm krijgt. Elk van ons is geroepen om in dit kleine, eindige wezen dat je bent iets van dat grote geheim te laten opbloeien. Een beetje mee te scheppen, helemaal op jouw eigen manier.

Pinksteren, de komst van de Geest, gaat dus in eerste instantie over vlees worden, mens worden. Een geïnspireerd mens. Een geïnspireerde gemeenschap.

Pinksteren voltooit Pasen. Het maakt als het ware de beweging af: je verwondert je over de Schepping, je vermoedt Gods aanwezigheid in die concrete mens, die Gods vriendschap belichaamt. En nu doen wij mee.

Het is vijftig dagen na zijn dood en opstanding. We zijn samen in een bovenzaal, met de deur dicht. Het is Sjavoeot, het joodse feest waarop we herdenken dat Mozes op de Sinaï de Thora kreeg. En opeens breekt er iets door. Een inzicht, een bewustzijn: de Geest die Jezus op het kruis gaf – die ademt ook in ons!

Dit is de voltooiing: de komst van heilige Geest. Dat is geheimtaal voor het doorbreken van dit bewustzijn: dat ook in jou en in mij Gods adem gaat, die levenskracht, die bezieling. Dat ook in ons en tussen ons schepping en herschepping gebeurt, zo eigen en beperkt en verschillend als we zijn.

Het boek Handelingen verbeeldt dit als wind, als vuur, als levendig spreken in allerlei talen: als de durf om tevoorschijn te komen, de straat op te gaan en voor iedereen verstaanbaar te zijn, zelfs voor mensen uit Buitenveldert en de omgeving van Castricum.

Merk op dat de leerlingen, als ze zich realiseren dat zij dragers van de Geest zijn, twee dingen niet doen.

Twee zeer menselijke dingen, die we voortdurend om ons heen en in onszelf zien: ze zoeken geen schuldige voor de dood van Jezus en ze kloppen zich niet op de borst over hoe fantastisch ze zijn. Geen blame game en geen ego game.

Wat een ruimte ontstaat hier. Geen oordeel, geen trots. Maar gewoon: meedoen aan Gods ruimte, Gods Schepping, Gods Geest. Drie in een, hier en nu, in en tussen ons.

Zo dichtbij is het!

Hoe kun je nou toch niet geloven dat deze boodschap evangelie is: goed nieuws? Feestelijk nieuws?

3.

Je lijkt wel dronken, dacht ik toen ik dit teruglas. Straks komt de kater.

Ja.

Dat is óók zo. Want de uitnodiging te incarneren betekent ook: ja zeggen tegen je grenzen, tegen je onvermogen en onbenul, tegen lichamelijk ongemak en een afbrokkelend lijf. Het betekent ook: ja zeggen tegen pijnlijke ervaringen die je bij je draagt als wonden die nooit helemaal helen. En het betekent ook: ja zeggen tegen een wereld waarin veel fout gaat, waar kwaad rondgaat dat weerstaan en weersproken moet. Werkelijk incarneren is zelden een succesverhaal zoals we die op sociale media vertellen: met mooie plaatjes van geslaagde levens.

Weet je van wie ik dit leer? Het meeste van alles van de mensen die Geeske en ik tegenkomen in ons pastoraat. Mensen die verdrietig zijn of zoekend, die nieuw uitzicht willen voor hun ziel, die ziek zijn of verlaten, die bezorgd zijn over een ander, vormalen worden door een bureaucratisch systeem of die rondwalen in de leegte die een overleden geliefde achterlaat.

En ook leer ik van mensen die hun liefde willen vieren, die nieuw leven ontvangen, die gedoopt willen worden als uitdrukking van vertrouwen.

Vaak ben ik geraakt door hun waarachtigheid, hun veerkracht, de intimiteit van een ziel die zich laat zien, in welke taal dan ook. Er ontstaat dan als vanzelf een sfeer van eerbied. Je voelt: hier gebeurt iets dat heiligt of heelt, zonder de rauwe werkelijkheid op te poetsen.

De laatste paar weken hoorde ik het drie keer, van mensen die op weg zijn en waren naar de dood: 'Het is net alsof ik nu helemaal leef, zonder scherm of reserve. Wat een ongelooflijk geschenk: zoveel liefde als er is'.

4.

Er is nog een plek waar ik iets leer over incarneren. En dat is in vriendschap.

Ik herinner me hoe ik het bestaan ervan ontdekte, als jongen van vijftien. Ik schreef er gedichtjes over in een groen schriftje dat ik uit gêne niet meer open durf te doen. Maar ik herinner me de verwondering. Dit waren geen kameraden of klasgenoten, geen familieleden maar toch verwanten: mensen met wie ik enorm plezier had en met wie ik deelde wat er in ons omging. Wat overkwam me?

Meer dan een verliefdheid op een onbereikbaar meisje greep déze ervaring me bij de kladden. Het was of ik openging, alsof ik op een nieuwe manier de wereld inging.

Twee van die vrienden ken ik nu nog. Ze zijn er langer dan mijn verliefdheden op bereikbare meisjes, langer dan mijn kinderen. Velen van jullie hebben zulke betekenisvolle vriendschappen, korter of langer, in allerlei kleuren en toonaarden.

Wat een vreugde om gekend te worden en je te laten kennen.

Vandaag vieren we Pinksteren en de gave van vriendschap. Om het leven te vieren, om ons te sterken voor de momenten waarop het leven zwaar en pijnlijk is, om ruimte en stof en adem te wezen. Levend woord te zijn.

Zoals Petrus preekt:

'Daarom verheugt zich mijn hart

en jubelt mijn tong van blijdschap.

Vervuld van hoop rust mijn lichaam,

want Jij hebt mij de weg naar het leven getoond,

Jouw nabijheid zal mij vervullen met vreugde.'

Arjan Broers